

Helder in het nu

Bij het woord helder denk ik aan licht en transparantie. Laat het dan ook geen toeval zijn dat Frey Feriyanto van galerie Helder precies die associatie bij mij opriep toen ik enige jaren geleden aan hem werd voorgesteld.

Het was tijdens een van de vele openingen die de Haagse galeriewereld rijk is, en waar Feriyanto inmiddels een graag geziene gast is. Met zijn beweeglijke voorkomen en sprankelende woordenstroom wist hij ook mij te raken. Niet lang daarna bezocht ik zijn galerie en habitat, waar je omringd wordt door kunst en het erachter liggende terras uitnodigt tot een moment van reflectie tussen de vruchtenboompjes en bamboestruiken. Met gemak tovert Frey bij tijd en wijle exclusieve gerechten op tafel en verrast hij zijn gasten met cocktails die de conversaties doen versnellen. De geestdrift en energie van de van het Indonesische eiland Java afkomstige galeriehouder zijn af en toe niet bij te houden.

In de afgelopen jaren heeft galerie Helder een naam opgebouwd die staat voor openheid en ontdekking. Het is een platform voor beeldend kunstenaars en autonome vormgevers, zowel beginnend als gevestigd. En een huis waar kunstenaars zich veilig weten, iets dat Feriyanto zelf vroeger moest missen. Als een beschermheer zorgt hij voor hun en biedt hij een plek waar zij zich kunnen ontwikkelen en laten zien. De galerie geeft een betekenis aan Feriyanto's leven waar hij zelf jaren naar zocht. Hij streeft er naar vrijheid, die voor hem altijd in de toekomst besloten ligt 'omdat die open is en dus onvoorspelbaar'.

De vrijheid die hij in zijn jeugd in Indonesië kende, was er een van zelfredzaamheid en exploratie. Al op jonge leeftijd leerde hij op eigen benen staan nadat zijn moeder, fotograaf en journalist, de zorg voor haar negenjarige zoon overdroeg aan zijn grootouders, die hem vervolgens nagenoeg voor zichzelf lieten zorgen. Als de schemer viel, ging Frey de straat op en verkende hij het Javaanse theater, waar hij gefascineerd raakte door het epos van de wayangvoorstellingen. Hier kon hij zich in een andere wereld wanen, waarna hij dronken van verbeelding huiswaarts keerde. Ook raakte hij al vroeg in de ban van poëzie. Als tiener werden zijn gedichten voorgelezen in een kinderradioprogramma, niet lang daarna werd hij gevraagd die van anderen voor te lezen.

Nog steeds onderzoekt Frey wat de werkelijkheid betekent en verliest hij zich regelmatig in mijmeringen. Liefst laat hij alle dogma's los. 'Alles is mogelijk,' zegt hij, 'een en een is niet altijd

twee. De referentie ben ik zelf en de omgeving waar ik op dat moment ben. Dat is nu galerie Helder, hier in Den Haag.'

Op zijn achttiende vertrok Frey, gesteund door zijn Nederlandse voogd, naar Nederland. Aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht studeerde hij met vlag en wimpel af in de studies beeldende kunst en interieurarchitectuur. Hij voelde de meeste binding met de beeldende kunsten, die volgens hem meer symbool staan voor jezelf. 'Architectuur is functioneel, in tegenstelling tot beeldende kunst die niet altijd iets hoeft te betekenen en vaak ongrijpbaar is,' legt hij uit. Toch koos hij voor het vak van interieurarchitect, simpelweg om geld te kunnen verdienen.

Later vond hij alsnog zijn weg naar de beeldende kunst. Na bijna twintig jaar verbintenis met galerie Nouvelles Images in Den Haag, waar hij de fijne kneepjes van het galeriewezen ervoer, ontstond een grote behoefte zijn eigen pad te volgen. Met zijn huidige levenspartner Frank Megens deelde hij reeds de fascinatie voor beeldende kunst, wat de kiem legde voor oprichting van galerie Helder in 2010. Ze kozen een locatie aan de rand van het Haagse stadscentrum om wonen en werken te combineren en vanuit de overtuiging dat het echte kunstpubliek je hoe dan ook zal vinden.

In de afgelopen vijf jaar heeft Frey galerie Helder een identiteit gegeven waarop hij nu verder wil bouwen. Het maken van uitdagende exposities staat voorop; het verleggen van grenzen vanuit zijn kunstenaarsvisie.

'Vroeger bestaat niet meer, dat is een illusie, de werkelijkheid is nu. Hierna bestaat ook niet, de toekomst komt vanzelf. Ooit kwam ik tot de ontdekking dat de bron in ieder mens aanwezig is, ook in mij. Het is een kunst die te ontdekken. Met verbeelding kun je ver komen, die is immers grenzeloos. En helden had ik niet,' licht Frey toe, die zijn biologische vader nooit kende.

'Was je ongelukkig?' vroeg ik, toen Frey mij over zijn kinderjaren in Indonesië vertelde. 'Nee, ik was mezelf', antwoordde hij. En met dat antwoord legde hij zonder het te weten het fundament van deze tekst over het vijfjarig jubileum van galerie Helder.

Een galerie die vanaf het begin heeft willen verwonderen en refereren aan de persoonlijke ontwikkeling. 'Een proces dat nooit ophoudt', aldus Frey. 'Hoewel we niet alles kunnen verklaren, blijft het spannend te ontdekken wat je nog niet wist.' En lachend: 'met de helderheid van geest voorop.'

Vanuit de vrijheid die hij in zijn jonge levensjaren kende, leerde hij dogma's loslaten en dichtbij zichzelf te blijven. Hij wist altijd zijn weg te vinden met een autonome geest als kompas. 'Ik ben een intuïtief ingesteld mens,' vertelt hij, 'de rationele benaderingen leerde ik later pas in Nederland.' Maar verkopen zit in zijn bloed. Mits hij iets bij het kunstwerk voelt.

De kunst die hij in galerie Helder toont, heeft hij dan ook vanuit pure passie gekozen. Hij wil kunst terugbrengen bij de mensen en gaat commercialisering bij voorkeur uit de weg. De identiteit van de kunstenaar is het speerpunt. 'Ik moet geraakt worden, dat staat voorop.' 'Ik vind het belangrijk met kunstenaars te kunnen converseren over inhoud en thematiek en of we dezelfde gemeenschappelijke doelen voor ogen hebben' zegt Frey. 'Om die reden moet ik soms helaas kunstenaars afwijzen.'

Met tentoonstellingen, waar werken van beginnende en gevestigde kunstenaars worden gepresenteerd, ontstaat een dynamisch geheel dat een speciale signatuur geeft aan de galerie. Zijn kunstenaars inspireren elkaar tot nieuwe presentaties of een nieuwe context. Niet alleen beginnend talent, maar ook gevestigde kunstenaars en de diversiteit in disciplines maken dat Helder een breed publiek aanspreekt. Daarbij worden in elke tentoonstellingsperiode activiteiten georganiseerd, met extra aandacht voor de lopende expositie.

Helder brengt bewust een kleine groep kunstenaars. Met kunstenaars als Bart Benschop (1965), Damian Kapojos (1980) of Eelke van Willegen (1974) toont Helder dat ambacht en poëzie belangrijke dragers zijn voor de galerie.

De Haagse kunstenaar Bart Benschop laat met zijn analoge fotografie zien hoe snel de wereld aan ons voorbij trekt. De technische vooruitgang is voor de mens soms lastig bij te houden en te kaderen. Met een spel van snelheid en beweging legt Benschop zijn fascinatie voor de ons omringende samenleving vast, een manier die het onmogelijke mogelijk maakt.

Damian Kapojos, die woont en werkt in Breda, laat in zijn werken een synthese ontstaan van diverse invloeden. Oost, west, modern, klassiek, sculptuur, dans, religie en seksualiteit komen samen in grillige werken, vervaardigd uit keramiek, aangevuld met diverse materialen die Kapojos eigen zijn.

Eelke van Willegen is afkomstig uit een kunstenaarsfamilie in Rotterdam en is met zijn atelier en smederij gevestigd onder de rook van Pernis. Zijn werk oogt eerlijk, zowel door het staal waaruit het is

vervaardigd als door de eenvoudige vormen. De industriële buizen die Van Willegen verzamelt, bewerkt hij door er in te snijden, ze subtiel te verbuigen en aan elkaar te lassen tot een nieuw beeld. In zijn vrije tijd doet hij aan golfsurfen, en dat is te zien in zijn werken, die een zekere beweging weerspiegelen.

Hoewel alle werken tot de bodem worden onderzocht, hoeft Frey ze niet volledig te begrijpen. 'Het gaat om de verwondering,' zegt hij met zachte stem, 'kunst kan een metafoor zijn om het leven te benaderen, want hoe is het bestaan anders te bevatten?'

Zijn liefde voor de kunst maakt hem in materieel opzicht niet direct rijker maar beschouwt hij als een belangrijke bijdrage aan de culturele sector. Zij is een uiting van zijn sensitieve en integere zelf en stelt hem in staat de kern van kunst te waarborgen.

Zijn Indonesische achtergrond ziet hij als een rijkdom die met oosterse mystiek de westerse filosofie van de vrijheid omarmt. Als kind van twee culturen tracht hij in galerie Helder deze twee werelden met elkaar te verenigen in plaats van te polariseren. 'We moeten open zijn,' licht hij toe, 'de kunst is van de mens. Het gaat niet om de grenswaarden, maar om de nuances.'

En daarmee zet galerie Helder, met haar versmelting van niveaus en culturen, een nieuwe toon in het Haagse kunstlandschap. Als in een familie, waar harmonie een groot goed is. 'Al is dat laatste vaak een illusie,' voegt Feriyanto lachend toe.

Monique Tolk, september 2015